

Дякую вшыткым сімпатізантам Народных новинок

На кінці старого рока 2015 дякую вшыткым нашым сімпатізантам, читателям, передплатителям, сполупрацовникам і добродителям зато, же нам зістали вірны і напамічны. Зато же рік 2015 був про редакцію *Народных новинок* дотеперь єдним з найтяжшых на їх приправу і выробу, главно односно штатной дотації. Треба отворено повісти, же на вині тогорічної слабенькой дотації суть самы нашы Русины, конкретно члены одборной комісії при Уряді уповномоченого влады СР про народностны меншыны, але і спомянутый уряд сам.

О подробностях ся мі не хоче говорити, але хотів бы єм вірити, же на далшы рік в рамках фінанчнй помочі Уряду влады Словенської републіки у програмі *Культура народностных меншын 2016* буде ситуація намного ліпша. Бо не хыбовало много, і по 25 роках выдаваня першых пореволучных новинок у русиньскім языку, котре зограло важну роль при зроді і розвитку кодифікації русиньского літературного языка на Словенску, бы тото періодічне выданя – *Народны новинки* перестало выходити. Быв бы то „красный“ дарунок к 25-тці.

А ту зась хочу конкретно подяковати главно председови влады СР Робертови Фіцови, же по істых періпетіях нам поміг дофінанцовати приправу і выданя *Народных новинок* зо своєї фінанчнй резервы, і так їх поміг захранити. Дякую і нашым далшым добродителям, главно тому найвекшому – Мірославоу Джупінкови з Тренчіна, родакови з русиньского села Пыхні. На нёго в найтяжшых часах сьме ся все могли обернути, а він все поміг. Кібы сьме мали таких веце, робило бы ся нам ліпше і істіше, не думуючі так на значну залежность од влады СР. Але наше подякованя належить і нашым читателям, і переплатителям, котры были терпезливы і толератны в процесі не з нашой вины нерегулярности выданя дакотрых чісел *Народных новинок* і зістали нам вірны. Вірьме, же то так буде і в далшых роках.

Не будьме смутны, бо добре діло не загине. Будьме радостны, же многы люде зістали людми. Будьме щастливы, же ся ближать прекрасны рождественны свята і тішме ся з них. Мы, творителі *Народных новинок*, вам желае прожыти їх в божій благодати. Хотіли бы сьме зажелати вам ліпшыи новыи рік 2016. Дай, Боже, каждому доброму чоловікови благословліня.

Александр ЗОЗУЛЯК, шефредактор *Народных новинок*

Вдяка ній порозуміли, хто суть

Власта Мороховічова ся народила 21. децембра 1955 в Снині своїм родічам Марії і Янови Чорняковым із Пчолиного як перша із двох дівок. 21. децембра 2015 славить 60 років свого жывота. Ку їй красному юбілею ї хочу пожелати вшытко найліпше, ай надале велё здоровья і людського тепла. Доброту і ласку к людем ї видно в очах, чути в їй мнягкім голосі, котрый так люблять єй школярі і колегове.

В 1978 році ся оддала за Павла Мороховіча і з їх манжелства взышли двома сынове – Павел і Роберт. Жычу їй много потіхы із своїх властных дітей і внучат, но таксамо із єй діточок – школярів, котрых выховала почас своєї професіональной карьеры на двох школах – в Гостовіцях і в Пчолинім цілы генерациі.

На основну школу ходила Власта Чорнякова 9 років у своїм роднім селі Пчолине, гімназію закінчила в Снині, в українській секції. По гімназії поступила на Педагогічну факульту Універзіты Павла Йозефа Шафаріка у Пряшові, де закінчила спеціалізацію – учительство першого ступня в українськім одділіно.

В 1979 році зачала учіти як учителька першого ступня на Основній школі в Гостовіцях, де од 1980 року была і директорков школы. На Основну школу в Гостовіцях ходили і діти з дїтського домова в Гостовіцях. В особі учителькы Власты Мороховічовой находили любов і мудрость, котру їм не дали їх властны родічі.

Од 2003 року зачала учіти на ОШ з МШ в Пчолинім, де учіть дотеперь. Выховала много будучих докторів, учителів, інжнірів, што значить, же і вдяка учительці Власті Мороховічовой із прімарного ступня пчолинської основнй школы много Русинів досягло високошкольску освіту. А то ай молоды жены – Русинкы, котрым ся отворили двері до таких професій, што были в тых обшарках традично мужскыма: інжнірки економії, потравинарської хемії, польногосподарства, докторкы, правнічкы... Ласку ід познанию діставали од самого початку – такой в своій першій школі. Діти ю барз люблять і вертають ся ід ній, жебы єй принесли свій матурітний поздрав, жебы ся єй похвалили своіма успіхами в далшых школах і на своїм робочім місцю, але і поскаржити ся на свої неуспіхы... Школярі гостовічкы і пчолинської основнй школы

(Продовжіня на 2. стор.)

• Наши златы діточки в ОШ в Гуменнім на ул. СНП. Зачали ся там учіти русиньскый язык в септембрі того року під веджінем пані учителькы Мгр. Міріамы Мудріковой. Тішме ся, же ся в Гуменнім росшырило навчаня русиньского языка на дві основны школы: на ул. СНП і ул. Лаборецькій. Русиньскый язык ся учіть і в двох матерьскых школах – на ул. Тржебічській і на ул. Партизанській – такой опроти ОШ на ул. СНП. Діточки із єдної і другої МШ можуть по скінчіню МШ продовжовати в навчаню русиньского языка в недалекій основній школі.

Вечерні школы русиньского языка про діти і дорослых ОЗ Колысочка- Koliska в 2015 році

Вечерні школы обчаньского здружіня *Колысочка-Koliska* продовжують свої активіты і росшырюють свої ряды. З другого боку – дакотры і занікають. У році 2015 зачало учіти русиньскый язык у вечерніх школах 27 учительк у 32 класах доведна 374 дітей і дорослых. Подьме по порядку. Буды їх меновати і писати, што было характерістичне про їх фунгованя в 2015. році. За єден рік ся того тілько стане в наших школах, же є даколи тяжке давати дефінітивны чісла.

В окресі Свідник сьме того року отворили штири вечерні школы із шестема класами.

Бк. Марія Гоцова учіть діточки в двох ґрупах, в старшій і молодшій на Основній школі на ул. Коменського 307/22 у Свіднику. Зачінала як єдна з наших першых учительк в септембрі 2013 – з єднов ґрупов. Марьєнка патрить к тым учителькам, котры знають интересно вести свої години і так мотивовати школярів, жебы з нима вытримали довше як єден школьскый рік і мотивує і далшых школярів так, же веде найбівшы дві ґрупы школярів што до чісла в наших вечерніх школах.

Людмила Венцурікова і Яна Косарова учать в двох ґрупах на Основній школі на ул. 8. мая 640/39 у Свіднику. І они збудили интерес о русиньскый язык на своій школі. **Мгр. Моніка Сакарова** учіть од септембра 2014 у матерьскій школі в Строчіні, в змішанім селі – шарішско-русиньскім. К Моніці Сакаровій ся приголосили і діточки нерусиньских родічів, бо хотіли, жебы така добра учителька, як є Моніка Сакарова, їх зачала учіти бісидовати і співати по русиньскы. Мгр. Моніка Сакарова зачала учіти в наших вечерніх школах міджі першыма учительками, іщі в септембрі 2013. В ОШ з МШ в Шарішскім Щавнику і патрила ід найліпшым учителькам першого ступня. Знала діти навчіти писати і бісидовати по русиньскы ненаподобительным способом. Русиньскы діти із Ш. Щавника і нерусиньскы діти із недалекой Радомы. На жаль, школа в Шарішскім Щавнику занікла. А мала з ній быти русиньска школа.

Ленка Фейкова веде ґрупу молодшых школярів на ОШ на ул. Карпатській 803/11 у Свіднику. При приправі рождественного концерту в 2014 році Ленка Фейкова представила діточки з найінвенчнійшым програмом. Діточки загралы приповідку в красных костюмах і вказали своїм родічам і нам остатнім позерателям, што ся научіли на годинах русиньского языка.

В окресі Снина сьме отворили в 2015 році найвече вечерніх школ. Вісем з десятиема класами. В сниньскій долині у вечерніх школах дотеперь найсилнійше зазвучав голос Русинів. В самотній Снині сьме отворили 4 класы вечерніх школ – дві в основных школах і дві в матерьскых школах. У валалох Сниньского окресу сьме отворили тых 4 вечерні школы з шестема класами. **Мгр. Крістіна Крупова** учіть на ОШ на ул. Штудентській 1446/9 у Снині – уж од септембра 2013. То значить, же доведна з пчолиньсков школов учать нашы діточки по русиньскы уж третій школьскый рік. Тому ся барз тішу, же на наших першых школах можеме уж бісидовати і о контінутіті навчаня русиньского языка. **Мгр. Любіца Белкова** учіть на ОШ на ул. П. О. Гвездослава 985 у Снині од септембра року 2014 – дотеперь. Так як вшыткы нашы учителькы, є міджі дітми барз облюблена, бо ся на русиньскый язык к ній голосять і Нерусины – Словаці.

(Продовжіня на 3. стор.)

• Учителька-юбіланта Мґр. Власта Мороховічова з дакотрыма ёй учнямі, котрых на ОШ у Пчолинім учіть русиньскый язык.

Вдяка ній порозуміли, хто суть

(Закінчіння із 1. стор.)

нігда не забудуть на свою учительку Власту Мороховічову, бо спознали при ній еден важный ей знак ей характеру – справедливость. Їх учителька Власта была прісна, но справедлива. Прісна зато, жебы їх научіла максимум. Справедлива зато, бо знала, же добрый учитель мусить быти ай справедливый. Вшыткы діти перед ним суть рівны, вшыткы ся учать і суть одмінёваны на основі еднакых правил. Учитель або учителька, котра в своїм навчаню принцип справедливости не дотриміє, не є добрым учителем або учительков. Но Власта Мороховічова має в собі – десь глубоко в своїм сердцю – закодованый принцип справедливости, доброты і ласкы ку дітём. Зато є нелем добрым чоловіком, але тыж прикладным педагогом, облюбленим міджі своїми школярями.

10 років на Основній школі з Матерьсков школов у Пчолинім учіла Власта Мороховічова русиньскый язык у формі кружка або неповинного предмету і 10 років приправлює своїх школярів на цілословенський конкурс у декламації в русиньскім языку – Духновічів Пряшів. Ани еден рік їй вихованці не одышли із Пряшова без оцініня. Наприклад, така Аннамарія Гніпова, веценасобна лавреатка Духновічового Пряшова. По матурі сі выбрала штудіум русиньского языка на Пряшівській універзіті вдяка своїй учительці на першій ступню Основной школы в Пчолинім – Власті Мороховічовій. В 2015 році порота Духновічового Пряшова оцінила найвеце школярів під веджіннем одной учителькы, праві Мґр. Власты Мороховічовой із Пчолиного.

Власта Мороховічова на своїй школі приправлює веце раз в році із школярями культурный програм про ціле село Пчолине. Про жены ку святу МДЖ, про старших людей – ку Дню почливости ід старшым, про вшыткых ку рождественным святам. Програм, котрый приправлює Власта Мороховічова із своїма школярями є основаный на декламації творчости русиньских писателів і поетів, но і на творчости самых школярів ці творчости самой Власты Мороховічовой, котра з дітми любить приправлєвати сценкы із сучасного живота. А тоты ся потім люблять вшыткым позерателям.

Од септембра 2013 року веде Власта Мороховічова на ОШ з МШ в Пчолинім вечерню школу русиньского языка обчаньского здружіння Колысочка – Kolíska і з одной класы, в котрій учіла діточкы од другого по девятый рочник, ся вытворили на школі в Пчолинім дві класы: молодших і старших школярів. Была ем притомна на веце годинах русиньского языка Власты Мороховічовой в рамках нашой вечерней школы русиньского языка про діти і дорослых в Пчолинім і я сама як бывша учителька дорослых студентів на высокой школі ем обдивляла систем навчаня, котрый має в собі. Учіти діточкы із цілой школы – од другой по девятую класу – і мотивовати їх ку учіню, то было велике учительске уменя. Власта го в собі має. Наконєць, свідчїть о тїм ай факт, же до нашой вечерней школы русиньского языка в Пчолинім зачало ходити тільки дітей, же сьме могли отворити дві класы. Зажыла ем Властыны години як надгерный педагогичный концерт нарочности і ласкавости ід своїм школярям. Школярї ся на каждїй Властиній годині велє научать, мусять быти на години приправлены, бо є приправлена і їх учителька. Нарочность і професіональность їх учителькы уж на основній школі є про них великов девізів до живота. Через высокы нарокы своей учителькы Власты Мороховічовой нашли наконєць себе самых – як способных вирішыти в животї тяжкы і великы задачї і посувати ся нима допереду. Властїна ласкавость, мудрость і справедливость ку дітём із них робить таксамо добрых, ласкавых і мудрых людей.

Колегове із їй школы мі повіли, же „є прісна на себе і на школярів, і тот професіональный приступ к учіню, котрым ся рядить цілий свій активный професіональный живот, ся одражать на школярях, котры абсолювали нашу основну школу.“

О Власті Мороховічовій із Пчолиного, котра славить свою шістьдесятку, так мож сміло написати, же учіня не є про ню лем роботов, но главні посланем. Мґр. Власта Мороховічова із Пчолиного виховала цілы генерации дітей ід скромности, мудрости і гордости на себе самых. Уж на основній школі вдяка ній порозуміли, хто суть. Люде, рівны другим людем на Словенську, Русины, бо їх родічі і дідо з бабов суть або были Русины. Бодай бы вшыткы учителькы і вшыткы учітелі в наших русиньских селах повнили своє посланя в животї так, як го з честёв, достоинств і ласков повнить учителька Власта Мороховічова.

На многая і благая літа нашій русиньскій учительці Власті Мороховічовій із Пчолиного.

Люба КРАЛЁВА

Позваня на Studium Carpatho-Ruthenorum 2016

Інштїтут русиньского языка і культуры Пряшівской універзіты у Пряшові на Словакії позыває вшыткых, котры ся хотять научіти русиньскый язык, але і дашто з історії і культуры Русинів, жебы ся до 1. апріля приголосили на 7. річник Міджінародной літней школы русиньского языка і культуры – Studium Carpatho-Ruthenorum 2016, котрый ся одбуде 5. – 25. юна 2016 року. Учітелями на тїм річнику будуть: ПгДр. К. Копорова, ПгД., Мґр. М. Гай, проф. Др. П. Р. Маґочій, Мґр. В. Падык, к. н., асист. проф. Др. Е. Будовская і проф. ПгДр. М. Мушинка, др. н.

Прийдїте, і не обануєте. Блок тройтыждневого интензивного навчаня вам Русинам, але тыж представителям інших народностей дасть основы русиньского языка і культуры, на котры ся можете оперти у своїм далшій навчаню, роботі і животї.

Обчаньске здружіння молоды.Русины мало свій сейм

В неділю 6-го децембра 2015 р. проходив сейм молодежной організації молоды.Русины. Із функції председы одышов Петро Штефаняк, котрого вычеряв Петро Ярінчік. Сейм був зорганізований в селі Малаый Липник, Старолюбвеняньского окресу.

На 8 сеймі молодых.Русинів (організація має сейм раз за рік) одходжаючому із функції Петрови Штефанякови передали Честне оцініня за довгодобый вклад до розвитку молодежи русиньского народа. На функцію председы был zvolenый Петро Ярінчік, котрый походить зо Шамброна і в професійнім животї робить програматора. Сейм выбрав і нову Дозорну раду і Выконный выбор. Скоро ціле веджіння організації было вычеряне новыма людами. Штефаняк не кандідовав на жадну функцію, зістав рядным членом організації.

Організація молоды.Русины офіціально выникла у 2008 році в Братіславі. Свої містны організації окрем Братіславы має і в Нітрі, Кошіцях і в Старій Любовни. Головным основателем, котрый од 2008 року стояв на челі організації, был Петро Штефаняк. Мено Штефаняка і організації молоды.Русины є таксамо звязане із заснованем фолклорного ансамблю Рутенія, ці заснованем радіа русин.фм, но і далшых проектів, котры члены молодых.Русинів роблять про розвиток русиньской культуры на Словакії і здобытя до своїх рядів молодых людей, котры мають русиньске коріня. Молодежна організація є таксамо членом і основателем Світового форуму русиньской молодежи, на челі котрого дакілько років стояв якраз представитель організації молоды.Русины – Мартін Караш. В Братіславі організація вытворила Центр молодых Русинів. Тот служить як центр культурного живота Русинів, котры жыють або штудують в главнім місті Словакії.

П. М.

Засіданя языковой комісії

20. новембра 2015 ся в просторах Інштїтуту русиньского языка і культуры РЯК ПУ одбыло перше тогорічне засіданя вузшого круга языковой комісії в зложіню: проф. ПгДр. Йосиф Сіпка, к. н.; доц. ПгДр. Василь Ябур, к. н.; доц. ПгДр. Юрій Панько, к. н.; доц. ПгДр. Анна Плішкова, ПгД.; ПгДр. Кветослава Копорова, ПгД.; Мґр. Зденка Цітрякова.

Засіданя комісії реаґовало на заключіння міджінародного конґресу русиньского языка і першов стрічов ся зачінає приправа матеріалів на корекцію в правилах правопису, які будуть в половині будучого рока настолены на засіданях шыршого круга языковой комісії. Шыршый круг языковой комісії творять активны хоснователі русиньского літературного языка в окремых сферах ёго фунґованя.

Были представлены першы пропозиції, як напр.: сколєваня в чужїх і перевзятых назывниках; род в чужїх і перевзятых назывниках: *publikum* – *публіка*, *gymnázium* – *гімназія*, *múzeum* – *музей*; *die semmel* – *земля* і т. п.; писаня мягкого знака в демінутівах і в назвах женьских професій: *кулька* – *кульці*, *поштарька* – *поштарьці*; і др.); дакотры неясности в правописі префіксів роз-, рос-, без-, бес-, з-, с- (*росказати* – *росказовати* – *розказ*)...

До далшого засіданя, планованого на місяць фебруар 2016, членове комісії приправлять свої коментарі ід пропонованым змінам і приготувають далшы матеріалы на корекцію правил правопису.

Мґр. Зденка ЦІТРЯКОВА, інтерна докторандка ІРЯК ПУ, фотка авторкы.

• Учаснїкы засіданя языковой комісії на Інштїтуті русиньского языка і культуры: (зліва) доц. ПгДр. В. Ябур, к. н., доц. ПгДр. А. Плішкова, ПгД., ПгДр. К. Копорова, ПгД. (координаторка), доц. ПгДр. Ю. Панько, к. н., проф. ПгДр. О. Сіпка, ПгД.

Вечерні школи русинського языка про діти і дорослых ОЗ Колысочка-Koliska в 2015 році

(Закінчіня з 1. стор.)

Вєра Марунічова підхопила діточкы на МШ на ул. Кукучінової 2544/7 – тыж в септембрі 2014. Нажаль, мусила в яри 2015 іти на операцію і так в 2015. році учіла лем в першім півроку, од септембра ей діточкы пішли до першого рочника основной школы і другы ся уж на русинський язык у їх матерській школї не приголосили. Є мі то жаль і зато, же директорка той школкы, панї Мгр. Крістіна Варшова, є главнов авторков доведна з Марекем Гаєм, Маріов Ясиковов і недавно умершым Яном Грибом, нашой книжкы *Русинський язык про найменшых*. **Светлана Лучканічова** веде кружок русинського языка у МШ на ул. Будовательській 2205/12 у Снинї. Тыж довше хворіла, но і так, діточкы коло нїй зістали і так може в їх МШ учіти русинський язык другый школьський рік – од септембра 2014 до того року. **Мгр. Власта Мороховічова** веде в 2015 році молодшу і старшу ґрупу школярїв на ОШ у Пчолінім. Патрїть ід учителькам, котры зачали учіти в наших першых вечерніх школах в септембрі 2013 року. Зачінала з єднов ґрупов а тепер учіть в двох ґрупах. Власта Мороховічова веде свої години системаічно, розділила школярїв до різних ґруп, а то так, жебы вшыткы діти могли порозуміти навчалный материал собі властным способом. Діти ся на їй годинах фурт велє научать і дізнають ся, який богатый є русинський язык. **ПаедДр. Яна Кочанова**, директорка ОШ в Улічу, учіть в нашій вечерній школї уж другый рік – зачала в септембрі 2014 і в ей ґрупі было 28 дітей, зато потім од януара 2015 зачали в Улічу учіти дві учителькы. З панї директорков зачала учіти і **Мгр. Славка Дінічова**.

Мгр. Емілія Штофікова учіть русинський язык од октобра 2014 дотепер на ОШ з МШ в Кленовї. Перебрала штафету навчаня русинського языка од своєї директоркы – Мгр. Анны Федорковой. В недалекій Калній Розтоці рік перед нашов стрічов заложила директорка школы **ПаедДр. Марцела Рунянинова ОШ з МШ з навчалным языком русинським**. По нашім розговорї сьме ся догварили, же і в ОШ з МШ в Калній Розтоці отвориме нашу вечерню школу. І зачали там учіти такой дві учителькы. Доведна з директорков ПаедДр. Марцелов Руняниновов, котра учіть старшу ґрупу, і **Мгр. Маріана Рунчакова**, котра веде молодшу ґрупу. Обидві ведуть години русинського языка интересно про діти, котры їх барз люблять.

В місті Гуменне сьме отворены 4 нашы вечерні школи. До русинських валалів того окресу сьме ся іщі не дістали. В септембрі 2014 сьме отворили вечерню школу русинського языка у МШ на ул. Тржебічській 1839/13. Обявила єм там дві способны учителькы, запалены і жертовны Русинкы – **Габрьєлу Ребеєву** і **Гелену Сіскову**. І так сьме зачали учіти русинський язык і в Гуменнім. Потім ся стало таке мале чудо. На Першім рочнику Гуменського русинського фестивалу в маю 2015 року выступили діточкы з вечерней школы із своїми учительками Габіков Ребеєвов і Геленков Сісковов з півгодиновым програмом. І ціла аудиторія позерателїв довго предовго плескала діточкам і їх учителькам, котры научіли діти декламовати дакількоминутovy стишкы і прекрасно співають русинскы співанкы.

Модераторков цілого програму І. Русинського фестивалу у Гуменнім была далша наша тогорічна учителька, **Мгр. Міріам Мудрікова**, котра у нас зачала учіти в октовбрі того року на ОШ на ул. СНП і не може собі вынахвалити то, як ся їй школярї запалили про русинський язык. Нескуточно їх то интересує, сьме зведавы на каждую далшу годину і барз ся їм любить учіти ся писати буквы азбуки. В тім істім часі, в октовбрі 2015, сьме отворили нашу вечерню школу русинського языка в недалекій матерській школї на ул. Партизанській 22 у Гуменнім. Кружок русинського языка там ініціативно зачала вести **Габрьєла Бінзарова**. Выпозерала сі нас і повіла, же найде діточкы із цілой їх школкы, котры ся будуть хотіти навчіти бісідовати і бавити ся по русинскы. І нашла.

І представте собі далшу континуїту отворену того року в наших вечерніх школах у Гуменнім. МШ на улїці Партизанській 22 ся находить опроти Основной школы на ул. СНП 1, де учіть Мгр. Міріам Мудрікова. Діточкы скінчать навчаня у МШ, бо будуть мати 6 рочків і наступлять до недалекой школы. І там можуть так істо продовжовати в навчаню русинського языка. Таким способом наша работа зачінає мати чім далє, тым веце глубшый характер, бо діточкы не скінчать з навчанєм русинського языка по року, як ся в дакотрых наших вечерніх школах стане. Подобну континуїту сьме доказали створити і на далшій основній школї у Гуменнім. Уже другый школьський рік учіме русинський язык в Матерській школї на ул. Тржебічській. Недалеко ся находить ОШ на ул. Лаборецькій. Там в септембрі того року зачала учіти русинський язык далша наша нова тогорічна учителька, **Мгр. Наташа Цоранічова**. Зачала з єднов, но великов ґрупов. 21 діточок ся у їх школї зачало учіти русинський язык того року. Кідь то так буде продовжовати, може отвориме з учительков Наташов дві ґрупы – молодшых і старшых школярїв. Потім ся ліпше учіть учителькам, бо учіти 7 і 8-річны діти доведна із 12 і 13-річныма не є таке просте.

В окресі Бардеєв учіла русинський язык в селі Герлахов абсолвентка Інштїтуту русинського языка і культуры ПУ у Пряшові **Мгр. Яна Гловнєва**. Но, на жаль, лем єден школьський рік. Од септембра 2014 до юна 2015. В септембрі 2015 уж є так мало школярїв на школї, же ся їй не приголосили в новім школьськїм році далшы школярї на навчаня русинського языка. ОШ з МШ в Герлахові є примарнов школов, з першым ступнєм навчаня. Векшына школярїв Янкы Гловнєвой одышла до недалекого села Мальцов, котре є шарішським селом, і там сьме іщі не нашли учительку, котра бы там хотіла учіти русинський язык. В януарі того року сьме собі думали, же отвориме вечерню школу недалеко од Герлахова – в Кружлєві, де є велика девятьрічна школа. Обіцяла нам то єдна абсолвентка ІРЯК, но наконець повіла, же ся їй на такой великій школї в русинськїм селі не наголосив ніхто на навчаня русинського языка. На жаль, про ню і про нас. І так буде і надалє учіти руський язык, хоць як сама повіла, не знать барз добрі по руськы. Парадоксно, скінчила спеціалізацію русинський язык. Но в окресі Бардеєв сьме зістали. Вдяка жертовности новой учителькы – **ПаедДр. Жанетты Лішівковой**, котра од септембра 2015 зачала учіти русинський язык на низшїм ступню ОШ Бартоломея Кырпелца на ул. Тараса Шевченка ч. 3 у Бардеєві. За помочі директора Мгр. Івана Бандуріча сьме могли в октовбрі того року, по зани-

• **Мгр. Зденка Цітрякова** (перша зліва), докторандка Інштїтуту русинського языка і культуры ПУ в рамках проекту Вечерней школы русинського языка зачала на Пряшівській універзіті учіти предмет русинський язык студентів-высошколєв, котры ся на даный предмет приголосили.

ку нашой вечерней школы в Герлахові, отворити школу праві у Бардеєві. Барз ся тому тішиме, же сьме із Бардеєвского оркесту не мусили одыити. Жанетка учіть тыж барз интересно. Видно, же учителькы в наших вечерніх школах сьме вшыткы великы професіоналкы.

В окресі **Стара Любовня** сьме дотепер отворили нашу вечерню школу лем в селі Камюнка. Такой на зачатку, в септембрі 2013 там зачала русинський язык учіти панї учителька **Инж. Вєра Крайнякова**. Учїла до юна 2015 – два школьскы рокы, помагав їй звышовати русинського духа в селі і ей муж, отець духовный, Франтішек Крайняк. Но, на жаль, в таким великім селі з многыма жытелями Русинами, ся од септембра 2015 не назберало дость школярїв, жебы сьме могли на ОШ з МШ в Камюнкї продовжовати з навчанєм русинського языка.

За помочі **Мгр. Петры Семанцевой-Ткачовой** од септембра 2014 ся нам подарило отворити вечерню школу русинського языка і в **Братїславі**. Помогло нам і обчанське здружїня **молоды.Русины** і їх председа **Инж. Петро Штефаняк**, котрый за мінімалне наємне нам понукнув їх просторы на навчаня. Велике ДЯКУЄМЕ патрїть так і обчанському здружїню **молоды.Русины**, і **Петрі Ткачовой**, абсолвентці Інштїтуту русинського языка і культуры на Пряшівській універзіті в Пряшові, же уж другый школьський рік ся учіть русинський язык і в Братїславі.

В окресі Міджілабірці сьме в септембрі 2014 зачали в ОШ з МШ з навчалным языком русинським у Чабинах вдяка директорці **ПаедДр. Марії Ясиковій**. Школярїв у Чабинах є з рока на рік менше, панї директорка робить, што може, жебы захранила першу ОШ з МШ з навчалным языком русинським, но увидиме, што жывот принесе. В недалекій Радвани над Лабірцєм зачав в нашій вечерній школї учіти русинський язык і **Мгр. Марек Гай**, днесь директор ОШ з МШ у Радвани над Лабірцєм і методік русинського языка КМЦ в Пряшові. В Міджілабірцях в ОШ на ул. Коменського 135/6 од септембра 2014 ся до вечерней школы запоїла і **Мгр. Івета Мелнічакова**. Учителька, котра є і русинськов поетков, интересным способом мотивує діточкы к навчаню своего материнського языка писмом і бісїдов. І в недалекій МШ на ул. Ген. Свободы 675/23 зачала вести кружок русинського языка **Марія Прохірова Коропчакова**. Континуїта навчаня русинського языка в матерській школї і наслідно в основній школї так може быти фактом і в Міджілабірцях.

В окресі Левоча учіме у вечерній школї русинського языка од самого зачатку. В селі Вільшавіца на сільскім урядї од септембра 2013 до юна 2014 учіла русинський язык **ПгДр. Люба Кралєва**, ПгД. із Пряшова. До Вільшавіці ходити каждую другу пятніцю, было але про Любу Кралєву чім далє, тым тяжше, зато была барз рада, же председкыня обчанського здружїня Жывот Русина **Мгр. Алжбета Русинякова**, котра доведна з братом **Инж. Марекем Русиняком** закликала до Вільшавіці Любу Кралєву учіти русинський язык, ся наконець сама вхопила навчаня русинського языка в їх селі. Як учителька в ОШ в селі Нижні Репашы зачала **Мгр. Алжбета Русинякова** учіти русинський язык і в своій основній школї з матерськов школков, і так сьме могли отворити далшу вечерню школу русинського языка про діти і дорослых – в Нижніх Репашах.

Зістало іщі написати, ці учіме і надалє в **місті Пряшів**, котре ся любить называти культурным центром Русинів на Словеньску. В Пряшові учіть **Люба Кралєва** русинський язык од септембра 2013 дотепер дорослых молодых людей-фолклорїстів, котры хотіли знати высловлєвати русинскы співанкы по русинскы, або студенткы герецтва на приватній конзерваторії в Пряшові, котры сі думали, же будуть грати в ТАД, но по приятю на високу школу перестали ходити на години русинського языка. З великов радостєв ся наконець подарило то, о што сьме ся довше снажили. Зачали сьме учіти русинський язык на Пряшівській універзіті в Пряшові – не на ІРЯК ПУ. Од септембра 2015 ся то подарило вдяка докторандці ІРЯК **Мгр. Зденці Цітряковій**, котра підхопила тых висошкольскых студентів на ПУ, котры мають русинське корїня, но по русинскы або не бісїдють, або не пишуть. На навчаня русинського языка ся наконець приголосили і студенты, котры не мають русинське корїня.

І так сьме в 2015 році отворили 27 вечерніх школ русинського языка про діти і дорослых із 31 класами. Велє або мало – так вопрос не стоїть. Каждый рік ся в наших вечерніх школах стане штось нове, затоже жывот принесе нечеканы несподіваня. Помалы собі на них звыкаєме.

Люба КРАЛЄВА, Пряшів, 29. 11. 2015

Выбір із найліпших творів інсїтного маляря Михала Сірика мож відіти в Гуменнім

• Михал Сірик: Русинський Святый вечур IV, 1987.

В Гуменнім была святочно отворена выставка Михала Сірика 10. децембра 2015 у выставных просторах Вігорлатського музею, котре є організатором выставки. Выставку мож попозерати до 31. януара 2016. Мать быти видана і двойязычна публікація о жывоті і творчости М. Сірика, якой буде і святочна презентація.

Михал Сірик ся народив 29. авґуста 1925 в селі Стерківці (днешня часть села Чабалівці в окресі Міджілабірці), де прожыв дїтинство і молодость.

По приході Советської армады на нашу територію (1944) добровольно вступив до рядів 1. чеськословенського армандного збору. В році 1947 по оптації до Союзу советських социалістичных републік ся усадив в селі Квасилів у Ровенській области. В році 1955 ся перестіговав до Ужгороду, де робив шофера Закарпатського штатного українського театру.

До родного краю ся вернув у 1966 році. Од року 1967 зачав робити як столяр у Деревовиробі – народнім поднику в Міджілабірцях, де робив аж до одходу до пенсії в році 1985.

Малёвав од дїтинства. Як каждая мала дїтина, были то главно образки з природы, звірятка, квітки, стормы. Но ку рядному малёваню ся дістав аж в дорослім віці, а інтензивно ся зачав венувати малёваню аж од 1983 року. Найвекший вплив на него мали українськы малярї, котрых стрічав на прогуляках по місцях, кады ходив. Доказав їх позоровати цілы години, кідь малёвали околишно країну. Сам собі то хотів випробувати із штетцём і фарбами. Купив собі стоян (комбайн – поужывав го аж до кінця жывота), оліёвы фарбы і штетці. На самый перед выглядавав мотивы, з котрыма ся стрітив у інших малярів (країна в змінах почас рока, країна з історичных архітектуров і под. або копіровав класичны творы з поштових карток. Міджі опантантами з Чеськословенська був і геолог Осиф Стегнач, котрый тыж зачинав з малёванём. Скаматрали ся, їх приятельство і любов ід малёваню перетырвали і по приході до Міджілаборець.

Першы образ по вернутю ся домів, був портрет мамы. Кідь увідів, же ся му дарить, пустив ся до векшой композиції з назвов **Мама меле муку**. Образок увідів учитель втогдышней Народной школы уменя (НШУ) в Міджілабірцях ПаедДр. Михал Бицко і зачав го тематічно напрямовлєвати. На основі споминів зо свого дїтинства і молодости на жывот на селі vznikajúть розсяглы серії образів зо жывота людей лабірської области (**Колядниці, Углярі, Конярі, Депортація Жыдів**), але і самостатны образы зо жывота на селі в міджівоєннім періоді на тему ремесел і звыків людей лабірського краю.

В році 1985 у Міджілабірцях був створеный Клуб приятелів вытварного уменя (КПВУ) при Містськїм центрі культуры, членами котрого были Михал Бицко, Осиф Стегнач, Михал Ребей, Станіслав Противняк, Душан Кандрічак, Ладіслав Зубек, ід котрым ся придав і Михал Сірик. У просторах містной народной школы уменя была про выставны цілі вытворена Мала ґалерія, в котрій зачали выставляти і членове КПВУ.

Од 1985 року зачав Михал Сірик презентувати свою творчость на індивідуальных, колективних і поконкурзовых выставках народного вытварного діяльства під покровительством втогдышнього Окресного центра освіти (пізніше Вігорлатського центра освіти) у Гуменнім. Зачали приходити першы оцініня, проявы інтересу о ёго творчость з дому і зо загранича.

В році 2000 Михал Сірик здобыв з нагоды свого 75-річного жывотного юбілея найвысше оцініня Народного центра освіти в Братіславі – Медайлу Даньела Ґабрьєла Ліхарда за ціложывотну творчость. Умер 15. децембра 2012, похований є в Міджілабірцях.

Цїлословенськы выставки, де М. Сірик взяв участь в рамках поступового конкурзу непрофесіональной вытварной творчости: (до року 1994 під назвов **Вытварна Дубніця**, пізніше **Вытварный спектр**, до року 1996 у Тренчині, 1997 – 1998 в Братіславі, в роках 1999 – 2009 у Гуменнім)

1987 – Дубніця над Вагом – честне узнаня (Народжїня чоловіка, На дворі у Бурцина)
1988 – Дубніця над Вагом – 1. ціна (Народжїня дїтины, Лабірський ярмарок)
1993 – Тренчин – ціна (цікл Свадьба)

1994 – Тренчин – ціна (Послїдній шабес, Выгнаня, Транспорт I., II., Авкція)
1995 – Тренчин – участь (Молочїня зерна, Колесарї, На паші)
1997 – Братіслава – Цїна Народного центра освіти (На салашу, Звожованя дров)
2000 – Гуменне – честне узнаня (В корчмі)
2001 – Гуменне – честне узнаня (Ярь на селі)
2002 – Гуменне – участь (В лісі)
2003 – Гуменне – участь (Спомин на ромску осаду)
2007 – Гуменне – Главна ціна за великий умелецькый принос і Цїна приматора міста Гуменне (Битка перед корчмов, Нічна патроля, Млин під схылом, Пашераці-пітляци)
2008 – Гуменне – Цїна предности Обводного уряду в Гуменнім (Выроба вальків I., II.)

Участь М. Сірика на авторських і колективних выставках:

1986 – Міджілабірці, Мала ґалерія при НШУ – членська выставка КПВУ
1987 – Гуменне, Містський центр культуры – Дні аґрокультуры
1987 – Міджілабірці, Мала ґалерія КПВУ – авторський профіл
1988 – Кошіці, Обводный культурный і сполоченський центр – выставка работ членів КПВУ
1990 – Тополєвка – Дім культуры – авторський профіл
1990 – Регіональный центр культуры – авторський профіл
1994 – Братіслава, Словенська народна ґалерія – Світовы інсїтны умелці
1997 – Гуменне, Регіональный центр культуры – Образкы з минулости, деревяны сохы Конштантіна Лукача і мальбы Михала Сірика
1997 – Ясенов – Дім культуры – Образкы з минулости (супроводна акція Сотацького фолклорного фестивалу)
1997 – Михалівці, Земплінський центр освіти – авторський профіл
1997 – Міджілабірці, МсЦК – авторський профіл
1998 – Міджілабірці, Музей модерного уменя Енді Варгола (ММУЕВ) – Інсїтне уменя (Михал Сірик, Катарїна Міравчікова, Павол Шарішський)
1999 – Чабалівці, Дім культуры – авторський профіл у роднім селі в рамках Літнього фолклорного свята
2002 – Бреков, Дім культуры – колективна выставка в рамках фолклорного фестивалу
2005 – Свідник, СНМ – Музей українсько-русинської культуры – Михал Сірик: Спомини (супроводна выставка 51. Свята культуры Русинів-Українців Словенська)
2007 – Гуменне, Вігорлатський центр освіти – Фолклорны мотивы в сохах Мілана Боцка і в мальбі Михала Сірика (супроводна акція 3. міджінародной акції Інсіта)
2010 – Міджілабірці, ММУЕВ – Михала Сірик і Мірослав Потома
2014 – Снина, каштель – Михала Сірик, Андрій Ґавула, Зузана Капралєва...

Публікованя:

1987 – Станіслав Противняк: Каталог ку выставці членів КПВУ, Мала ґалерія КПВУ при МсЦК в Міджілабірцях і Окресный центр освіти в Гуменнім
1997 – Марія Мішкова: Образкы з минулости, каталог ку выставці з творчости маляря Михала Сірика і різбяря Конштантіна Лукача Яцка, Регіональный центр освіти в Гуменнім
1998 – Марія Мішкова: Інсїтне уменя, каталог ку выставці Михала Сірика, Катарїны Міравчіковой, Павла Шарішського, ММУЕВ у Міджілабірцях
2003 – Михал Бицко, Івета Грисенькова, Ян Главінка: Жыдове у творчости інсїтного маляря Михала Сірика, Сполоченость Е. Варгола при ММУЕВ у Міджілабірцях
2005 – Ладіслав Пушкар: Михал Сірик – Спомини, каталог ку выставці, СНМ – Музей українсько-русинської культуры у Свіднику

Публікованя репродукцій оціненых работ в каталогах з цілословенських конкурзных выставок непрофесіональной вытварной творчости Вытварне спектр (в Дубніці над Вагом, Тренчині і в Гуменнім).

Марія МІШКОВА (Скорочено)

• Михал Сірик: Народжїня чоловіка, олій, 1988.

НАРОДНЫ НОВИНКИ

Выдавать Русин і Народны новинкы. Шефредактор: Мґр. Александер ЗОЗУЛЯК, языкова редакторка: ПґДр. Кветослава КОПОРОВА, ПґД., редакторка: Мґр. Зденка ЦІТРИКОВА, Adresa: Ľudové noviny, Duchnovičovo nám. 1, 081 48 Prešov, SR. Tel.: 0917 171 912, IČO: 17079748. Perістрачны чїсла: ISSN 1339-5505, EV 327/08, MIČ 49 438. Vychádza 12 x гоčne v náklade 1 000 kusov. Предплатне на рік є 10,- €, так істо і часопису Русин. Опублікованы погляды дописователів не мусять быти згодні з поглядами редакції. Адреса новинок на інтернеті: www.rusynacademy.sk, E-mail: rusyn@stonline.sk

Realizované s finančnou podporou Úradu vlády SR – program Kultúra národnostných menšín 2015.

Rusín a Ľudové noviny
Duchnovičovo nám. 1
081 48 Prešov 1
D+4

Platené v hotovosti
080 02 PREŠOV 2